

Nr 282

Av herr **Lundström, m. fl.**, om ökad medelsanvisning för televerkets investeringar.

Telestyrelsen har i sina petita hemställt, att investeringsramen för innevarande budgetår höjes från 249 milj. kr. till 257,5 milj. kr. och för nästa budgetår till 310,7 milj. kr. Departementschefen har helt avslagit framställningen om höjning av investeringsvolymen för innevarande budgetår och prutat ned den äskade volymen för budgetåret 1955/56 till 239 milj. kr. Mellan telestyrelsens äskanden och departementschefens förslag är det sålunda en betydande differens. Tar man hänsyn till att investeringsanslaget till rundradioanläggningar ökats från ca 6 till 10 milj. kr. innebär Kungl. Maj:ts förslag att investeringsvolymen för telestyrelsens övriga verksamhet beskurits med 14 milj. kr. från innevarande till nästa budgetår.

Redovisningen för telestyrelsens verksamhet gör det antagligt, att en så betydande beskäring i en redan förut hårt återhållen investeringsram, måste få synnerligen allvarliga konsekvenser för verkets framtida möjligheter att tillfredsställande betjäna allmänheten. Redan nu förefinnes bevisligen betydande brister. Antalet abonnenter, som tecknat sig för nya abonnemang men icke kunnat få telefon inkopplad inom tre månader, har under 1954 stadigt ökat och uppgick enligt uppgifter i propositionen den 1 oktober 1954 till 23 000. Hur stort antalet var vid årsskiftet är ännu icke känt men innebär med säkerhet ytterligare icke oväsentlig ökning.

Vi instämmer i den av telestyrelsen uttalade uppfattningen, att antalet abonnenter, som nödgats vänta så länge som mer än tre månader på telefoninstallation är »oskäligt stort». Det är ofta icke blott fråga om en väntan i tre månader utan avsevärt längre tid, halvår och år, ja, i vissa fall i Stockholm f. n. 1½ å 2 år.

Dessutom har då icke någon hänsyn tagits till sådana nya abonnenter, som väntat *mindre* än tre månader. Deras antal är betydande. Totala antalet tecknade men ej uppsatta abonnentanläggningar utgjorde den 31 december 1954 48 229, exklusive stockholmsdistriktet, för vilket statistik ej föreligger när detta skrivs. Antalet väntande över tre månader i stockholmsdistriktet utgjorde emellertid den 30 september 6 394, varför totala antalet ej uppsatta abonnentanläggningar inom detta distrikt med största sannolikhet uppgår till minst 10 000—12 000. Det gör för hela landet en eftersläpning på ca 60 000 abonnemang. Någon statistik finns inte som visar hur många av dessa som fått vänta 1—2 men ej 3 månader, men säkerligen är antalet mycket stort. Det bör erinras om att för några år sedan en väntetid av ett

par tre veckor ansågs normal, medan genomsnittet nu tydligen ligger nära tre månader.

Hur väntetiden ökat enbart under senaste året framgår därav, att tecknade men ännu ej uppsatta abonnemang, som är äldre än tre månader, den 30 september 1953 utgjorde drygt 14 000 medan siffran den 30 september 1954 stigit till nära 23 000.

Den inträdda situationen hänger givetvis samman med det förhållandet, att televerkets investeringar icke kunnat hålla jämna steg med den ökade nyteckningen av abonnemang. Inga tecken tyder på att den brant stigande kurvan för nya abonnenter inom de närmaste åren skall väsentligt böja av. Hur snabb stegringen är framgår bl. a. därav, att televerket i sina petita beräknade en ökning under budgetåret 1955/56 av antalet nya apparater med 110 000—130 000. I denna summa hade man sannolikt inkluderat ej blott antalet nya abonnenter utan även någon upphämtning av den stora eftersläpningen. Nu föreliggande statistik visar emellertid, att under 1954 utgjorde antalet nyteckningar 177 791 medan antalet annulleringar var 50 643 — således en ökning utöver annulleringarna med ej mindre än 127 148 abonnemang. Detta motsvarar *toppsiffrorna* i telestyrelsens beräkningar i petitan. Om — som det finns anledning förmoda — nyteckningarna fortsätter att öka, skulle således telestyrelsens egna beräkningar visa sig icke ens motsvara antalet nyteckningar utan innebära ytterligare ökning av eftersläpningen.

Telestyrelsens beräkningar byggde på en investeringsram av ca 311 milj. kr. Den nedprutning som departementschefen gjort innebär, att eftersläpningen och väntetiden blir avsevärt större. För budgetåret 1954/55 tillgängliga anslagsmedel förutsattes medföra en ökning av antalet apparater med 95 000 à 100 000. Då summan nu ytterligare beskurits, ej minst på de särskilda konton, som direkt påverkar apparatuppsättningen, kunde man förmoda att icke ens detta antal nås. Emellertid är antalet uppsatta apparater för ett år även avhängigt tidigare investeringar, varför någon slutsats om antalet nyuppsättningar nästa budgetår ej med säkerhet kan dras. Under alla förhållanden torde — med nuvarande nytillströmning av abonnenter — departementschefens anslagsram komma att medföra dels en mycket stor ökning av både eftersläpningen och väntetiden för sådana uppsättningar, dels också leda till en förlängning av detta otillfredsställande förhållande genom att erforderliga anläggningsarbeten icke nu kan utföras.

Tydligt är, att nya befolkningskategorier i ökad utsträckning börjat lägga sig till med den nyttighet, telefonen utgör. Det finns skäl antaga att nyteckningar i stor utsträckning kommer från de kroppsarbetande befolkningsgrupperna. Det är nu dessa som får vänta så länge på sina telefoner.

Förseeningen går emellertid ej blott ut över abonnenter, som för sitt privata bruk önskar telefon utan träffar även dem för vilka telefonen är ound-

gängligen nödvändig i arbetet. Med dessa väntelider nödgas sannolikt televerket införa någon sorts turordning för vissa abonnenter — läkare, landsfiskaler m. fl. — vilket principiellt förefaller oss mindre önskvärt men måhända nödvändigt. Även sådana fall av förtursrätt torde icke sällan ha fått vänta så länge att olägenheter uppstått.

Vi är fullt medvetna om nödvändigheten av återhållsamhet i fråga om de allmänna investeringarna. Förevarande anslagsändamål anser vi dock så angeläget, att riksdagen bör ingående pröva, huruvida icke en höjning kan vara försvarbar. Redan av statsutskottets utlåtande nr 9 vid 1954 års riksdag framgår att utskottet hyste bekymmer för »de svårigheter som äro förbundna med den nuvarande begränsningen av televerkets investeringsverksamhet». Utskottet ansåg sig visserligen då icke kunna förorda någon vidgning av ramen, men fann situationen så prekär, att någon prutning från normalalternativet ej borde ske, och i den mån en utvidgning av kommunikationsverkens totala investeringsbehov kunde bli möjlig, borde »i första hand televerkets investeringsbehov tillgodoses». Den totala investeringsramen har i år ytterligare beskurits, men vi anser — av de skäl, som föranledde statsutskottets ovan berörda uttalande — att beskringen i något mindre utsträckning än som skett bör träffa televerkets investeringsbudget.

Verket har för nya abonnentanläggningar jämte nätarbeten och blanka lands- och riksledningar äskat 91,6 milj. kr. Departementschefen vill emellertid endast ge ett nytt anslag på 75,4 milj. kr., jämte behållning från föregående budgetår tillhoppa 77,8 milj. kr. Motsvarande siffra för innevarande budgetår är 82 milj. kr. Det må påpekas, att av de tilläggsanslag, som styrelsen begärde för innevarande budgetår och som departementschefen avslagit, är det två anslag som direkt påverkar abonnemangsteckningarna, nämligen 3,5 milj. kr. till telefon- och telegrafstationer och 1,2 milj. kr. till nya abonnentanläggningar m. m. Ej minst med hänsyn härtill borde just dessa anslag sättas till samma belopp som för löpande budgetår. Så har i huvudsak skett beträffande stationerna, medan för abonnentanläggningar upptagits endast 77,8 milj. kr. mot 82 milj. kr. för innevarande budgetår.

Investeringskostnaden per telefonapparat torde genomsnittligt kunna beräknas till nära 1 000 kr. En ökning av anslaget för nya abonnentanläggningar med 4,2 milj. kr. upp till 82 milj. kr. skulle därför innebära lättnad för ytterligare bortåt 5 000 nya abonnenter. Beloppet är visserligen alldeles för lågt med hänsyn till behovet av telefonapparater, men vi har velat stanna vid denna summa i förhoppningen att Kungl. Maj:ts nästa budgetår skall kunna bereda utrymme för en väsentligare stegring av telestyrelsens investeringsram.

Med hänvisning till vad här ovan anförts får vi föreslå,

att riksdagen med ändring av Kungl. Maj:ts förslag ville

besluta att för budgetåret 1955/56 under Televerkets fond anvisa ett investeringsanslag till nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar på 79,8 milj. kr., samt att maximibeloppet av televerkets investeringar för samma budgetår fastställas till 243,2 milj. kr.

Stockholm den 26 januari 1955

Birger Lundström

Nils B. Hansson

Axel Andersson
